

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Izšla vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Izšla vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.

Španska republikanska vlada odklonila fašistične pogoje

Člani Negrinovega kabineta naznanili nadaljevanje vojne po polomu mirovnih pogajanj. General Miaja, poveljnik lojalistične armade v centralni Španiji, je pripravljen na boj do konca. Francija in Anglija nameravata priznati fašistični režim

PERPIGNAN, FRANCIJA, 8. febr. — Bitke med fašističnimi in lojalisti so se danes novile na ozemlju v bližini francoske meje. Tri fašistična letala so bombardirala Puigcerrija, špansko območje, kar so se umaknili španski milici. Francoske avtoritete so se je mejo pri Bour-Madame, usvajajo poplavo beguncev.

LONDON, 8. febr. — Anglijska vlada je danes odprla proti naki, španskemu otoku, ki ga štata dobiti pod svojo kontrolo Italija in Nemčija. Vlada ni se priznala, da so pozvali generala Franco, naj se izreče za mirje v civilni vojni. Da li Franco odgovori in kakšen bil njegov odgovor, vladni ni niso povedali.

Perpignan, Francija, 8. febr. — Španski vladni krogi so si naznanili, da so se člani Negrinovega kabineta izrekli za nadaljevanje vojne in obrambo mlja v centralni Španiji, ki je pod kontrolo ljudske vlade. Tega naznanila sklepajo, general Franco, vrhovni poveljnik fašistične armade, vztraja pri zahtevi brezpogojne kapitulacije, ki naj bi končala dve leti in pol trajajočo civilno vojno. Ta zahteva je odgovorna za omirovni pogajanj.

Odločili smo se za nadaljevanje vojne do konca," je izjavil prvi minister po konferenci, predstava, s katerimi razpolagajo, bodo omogočila nadaljevanje vojne v centralni Španiji. General Franco je odklonil prvi mirovni pogoj ljudske vlade — odhod voditeljev levih strank, unij in vojske, ki se nahajajo v centralni Španiji. Prej so fašisti odločili Negrinove pogoje glede razpisanja plebiscita, pri katerem naj bi ljudstvo izbralo ali vlado in izločitev tujega v Španiji.

Poročilo iz centralne Španije, da se je general Jose Miaja, rešitelj Madrida in vrhovni poveljnik lojalistične armade, 1000 mož, ki je koncentriran v coni Madrid-Valencia, izvel proti kapitulaciji, čeprav rebeli zasedli Katalonijo.

Druge vest pravi, da so francoski in angleški diplomati v bližini stihov z voditelji španske ljudske vlade in reprezentanti generala Franco. Vladi v Parizu in Londonu sta se namigavala, da nameravata priznati fašistični režim v Burgosu, toda ni morata dobiti od Franco zahtev, da bo poslal tuje čete v Španijo. Anglija ima že svojo reprezentanta v Burgosu, čim neko poročilo iz Pariza, da je general Franco obljubil prijateljske odnose med Franco in "novo Španijo".

Francoski senator Leon Berard, ki je medil več dni v Burgosu, se je včeraj vrnil v Pariz in razkazal, da so bili razgovori med njim in reprezentanti fašističnega režima uspešni.

Perth, Francija, 8. febr. — Listerjeva brigada, najbolj razorožile člane brigade in jih poslale v koncentracijska taborišča.

Kongres se upira Rooseveltu

Predsednik zahteva dodatno vsoto za reliefna dela

Washington, D. C., 8. febr. — Zahteva predsednika Roosevelta, naj kongres dovoli dodatno vsoto \$150,000,000 za reliefna dela, je bila hladno sprejeta. Roosevelt naznača v poslanici, da nučnost reliefnih del, pri katerih so uposleni delavci, ki ne morejo dobiti zasluga v privatnih industrijah, še obstoji, zato naj kongres dovoli to vsoto.

Roosevelt je zahteval \$875,000,000 za reliefna dela, toda kongres je znižal vsoto na \$725,000,000. V poslanici poziva kongres, naj dovoli dodatno vsoto \$150,000,000, da bo lahko tri milijone delavcev imelo za službe pri reliefnih delih v februarju in marcu.

Edward T. Taylor, demokrat in član kongresnega odbora za apropriacije, je zavrnil Rooseveltovo zahtevo, naj kongres takoj razpravlja o njegovem priporočilu. Reakcionarji med demokrati se upirajo Rooseveltu in pri tem jih podpirajo republikanci.

Nov dogovor med Italijo in Rusijo

Pogajanja v Rimu zaključena

Rim, 8. febr. — Pogajanja glede sklenitve novega trgovskega dogovora med Italijo in sovjetsko Rusijo po reprezentantih obeh držav so bila zaključena in dogovor bo kmalu podpisan.

Dogovor ima nadomestiti trgovinski pakt, čigar veljavnost je potekla 1. 1936. Spor glede metod plačevanja obveznosti je oviral obnovo pakta. Pogajanja glede sklenitve novega dogovora so trajala več mesecev.

Italijani pravijo, da bo novi pakt povečal trgovino med Rusijo in Italijo na milijardo lir (okrog \$50,000,000).

Daladierjeva vlada dobila zaupnico

Pariz, 8. febr. — Francoski senat je izrekel zaupnico Daladierjevi vladi in odobril njeno zunanjo politiko. Zunanji minister Georges Bonnet je v svojem govoru poudarjal, da politika v veliki meri bazira na kooperaciji med Francijo in Ameriko. "Odnosaji med Francijo, Ameriko in Veliko Britanijo niso bili nikdar bolj kot so sedaj," je rekel Bonnet. "Te tri demokracije se zavežajo v polni meri svoje materialne in moralne sile, vloge, ki jo igrajo v zgodovini, in ekonomske moči." Bonnet je na to ponovil izjavo, da Francija ne bo odstopila niti pedl svojega ozemlja Italiji.

francosko ozemlje. Francoske militaristične avtoritete so takoj razorožile člane brigade in jih poslale v koncentracijska taborišča.

Japonska hoče obdržati otoke

Nemške zahteve vznemirile tokijsko vlado

Tokio, 8. febr. — Ne glede na to, kaj storijo druge države, Japonska ne bo vrnila Nemčiji otokov v Južnem morju, katere je dobila po svetovni vojni. To stališče je zavzela japonska vlada, ko je Hitler naznanil, da bo zahteval vrnitev kolonij. Japonska smatra otoke za legalni vojni plen, ki ga mora obdržati za vsako ceno.

Vladni krogi že razmišljajo o korakih, ki jih bodo morali podvzeti, če bodo druge države pristale na Hitlerjeve zahteve in vrnila kolonije Nemčiji. Japonska ne bo ugovarjala, če bodo te vrnila kolonije, toda ona jim ne bo sledila.

Izrazujoč mnenje japonske vlade kakor tudi naroda, je admiral Tadaši Kojima izjavil, "da je Japonska pripravljena braniti otoke v Južnem morju tudi z orožjem, če bo treba. Dopolnila ne bo zunanje vmešavanja v otoške afere."

Japonska še ni gotova, ali Nemčija vključuje tudi njene otoke v svojih kolonialnih zahtevah. Karolinske in druge otoke smatra za važne v strateškem smislu v slučaju vojne z Ameriko ali Veliko Britanijo. Poročila, da namerava ameriška vlada utrditi otok Guam, ki leži v bližini teh otokov, je alarmiralo tokijsko vlado. Ona vidi v tej gesti neprijateljski čin.

Mandat, ki ga je dala Liga narodov Japonski na teh otokih, prepoveduje gradnjo trdnjav. Angleški krogi sicer trdijo, da Japonska krši provizije dogovora, kar pa slednja zanika.

Mornarični večaki pripisujejo otokom veliko strateško važnost, čeprav niso utrjeni. Ob teh otokih lahko Japonska zgradi pomorske in letalske baze. Nekateri imajo pristanišča, v katere lahko pridejo največje bojne ladje. Poleg militaristične važnosti so tudi drugi oziri, ki jasno govorijo, zakaj noče Japonska vrniti teh otokov Nemčiji. Na nekaterih so bogata sladkorna polja, ki prinašajo Japonski velik dobiček. Pridelek sladkorja v preteklem letu je predstavljal vrednost \$5,000,000.

Diskuzija o načrtu ameriške obrambe

Washington, D. C., 8. febr. — Razprava o ameriški obrambi, povečanju oborožene sile na morju, suhem in zraku, se bo danes pričela v nižji kongresni zbornici. Predsednik Roosevelt je v svoji poslanici pozval kongres, naj dovoli dodatno vsoto 376 milijonov dolarjev za gradnjo bojnih ladij in letal.

Kongresnik Ken E. Keller, demokrat iz Illinois.

Senator predložil mirovni program

Ljudsko glasovanje o vojni

Washington, D. C. — Mirovni program v direktnem nasprotju z obnovljeno propagando in politiko, ki je pred 22 leti pognala Ameriko v svetovno vojno na strani zavezniških držav, je predložil senator Gerald P. Nye, republikanec iz Severne Dakote. On se ne strinja z Rooseveltovo administracijo, ki se je vrgla v oborožitveno tekmo in zahteva dodatne vsote od kongresa za ojačanje oborožene sile na suhem, morju in v zraku.

Primerjajoč sedanje predloge, da Amerika potroši dve milijardi dolarjev za oboroževanje v tem letu, s programom 1. 1913, ki je določal le \$300,000,000 v iste svrhe, je senator Nye orisal delovanje propagandne mašine v zadnjih mesecih, ki ima pognati ameriške sinove v zunanje človeške klančnice. "Tudi jaz obsojam brutalnost in persekucije, ki se vršijo na drugi strani morja, toda kljub temu ne vidim nobenega vzroka za ameriško vmešavanje v afere drugih držav," je rekel Nye. "Ameriška vlada naj drži roke proč od teh afer, če se hoče izogniti konfliktu. Velika večina ljudstva je proti žrtvovanju življenj ameriških sinov na tujih bojiščih."

Program, ki ga je predložil senator Nye, vsebuje naslednje točke:

Odločna opozicija proti trošenju ljudskega denarja pod pretezo potrebe narodne obrambe. Vzdržitev nevtralnostnega zakona, čigar sprejetje je edini dokaz, da se je Amerika nekaj naučila iz zadnje svetovne vojne. Uveljavljenje načrtov, ki bi preprečili gradnjo profita v slučaju, da se Amerika zaplete v vojno. Sprejetje zakonodaje, ki naj prepoveduje prodajanje in pošiljanje ameriškega orožja v tujezemstvo v vojnem in mirnem času. Ameriško ljudstvo naj dobi pravico, da pri splošnem glasovanju odloči, ali se Ameriki udeležijo vojne zunaj svojih mej ali ne.

Chamberlain miri Arabce in žide

Protizidovske demonstracije v Palestini

London, 8. febr. — Premier Chamberlain je apeliral na arabske delegat na londonski konferenci, naj poravnajo spor z židi v Palestini. Posnemajo naj njega v zunanji politiki, ki je pomirjenje diktatorskih držav v Evropi.

Razkol med Arabci se je pokazal takoj po otvoritvi konference. Predstavniki glavne arabske delegacije so izjavili, da se ne bodo udeležili pogajanj, če bodo trije člani Arabske obrambne lige navzoči na konferenci.

Chamberlain je govoril tudi pred židovsko delegacijo. V svojem govoru je pohvalil disciplino židov v Palestini, ki so jo pokazali v kritičnem času.

Jeruzalem, 8. febr. — Konflikt med židi in Arabci v Palestini se nadaljuje. Dva žida sta bila včeraj ubita v arabskem napadu na židovsko naselbino v Hajfi. Arabski nacionalisti so organizirali velike demonstracije proti židom v Jeruzalemu in drugih mestih. Angleška policija je aretirala 55 Arabcev v demonstracijah proti židom.

ITALIJA ZAGOTAVLJA POMOČ ŠPANSKIM FAŠISTOM

Zmagi na bojiščih mora slediti politična zmaga

ODMEVI CHAMBERLAINOVE IZJAVE

Rim, 8. febr. — Zagotovilo italijanskih fašistov, da bodo pomagali generalu Francu, voditelju španskih rebelov, dokler ne izvojuje poleg militaristične tudi politične zmage, je bilo ponovljeno v Mussolinijevem listu Il Giornale d'Italia. Virginio Gayda, urednik tega lista, je objavil uvodnik, v katerem omenja pogoje španskih fašistov. Ti so:

Demobilizacija lojalistične armade in milicnikov, ki so se umaknili v Francijo; resignacija članov španske ljudske vlade in brezpogojna kapitulacija ljudske armade; vrnitev zlata in srebra španski državi, ki ga je ljudska vlada poslala v tujezemstvo.

Gayda v uvodniku ne omenja prejšnjega zagotovila rimske vlade, da bodo italijanske čete ostale v Španiji, trdi pa, da bo vlada še nadalje vsestransko podpirala rebelo. Militaristični zmagi mora slediti popolna politična zmaga.

Zunanji minister Ciano je v včerajšnjem razgovoru z angleškim poslanikom Perthom dejal, da vlada ni odgovorna za kampanjo proti Franciji v italijanskem časopisju, ki se je pričela v decembru zaeno z agitacijo, da mora Italija dobiti kos francoskega imperija v Afriki. Fašistični tisk ne pripisuje velike važnosti deklaraciji premierja Chamberlaina v parlamentu zadnji ponedeljek, da bo Velika Britanija prisločila na pomoč Franciji, če se bo zapletla v vojno z Italijo. To zagotovilo se ne more primerjati Hitlerjevi obljubi, da bo podpiral Italijo v vojni.

Rim, 8. febr. — Paul Baudoin, predsednik francoske banke v Indokini, se je pričel pogajati z Mussolinijevimi vladarji glede sklenitve dogovora o delitvi kontrole nad železnico, ki spaja Džibuti, glavno mesto francoske Somalije, z Addis Ababo, glavnim mestom Abesinije. Francoska železnica trpi škodo, odkar jo Italijani bojkotirajo.

Sodnik izdal injunkcijo proti časnikarjem

Chicago, 8. febr. — Sodnik Grover C. Niemeyer je včeraj izdal začasno injunkcijo proti časnikarski uniji, ki prepoveduje piketiranje firm, ki oglašajo v Hearstovih listih. Dalje je sodnik omejil število piketov pred uradom Hearstovih listov. Edward G. Woods, odvetnik unije, je naznanil, da je v konflikt med časnikarji in upravo Hearstovih listov posegel federalni delavski odbor.

Lewis G. Hines, državni delavski tajnik v Pennsylvaniji.

Domače vesti

Samomor v Minnesoti

Ely, Minn. — Zadnje dni si je s kroglo končal življenje Math Vrtnik, doma od nekdaj Gorenjskega. Imel je jetiko in dalj časa je bil v zavodu za jetične v Nompemingu pri Duluthu. Pred leti je iskal zdravja v Coloradu in Texasu, toda brez uspeha. Zapušča precejšnjo družino.

Clevelandske novice

Cleveland. — Iz Akrona je prišla vest, da je tamkaj naglo umrl Josip Lovko, star 64 let. Zapušča štiri sinove, dve hčeri, brata in sestro. — Družini Jos. in Mary Kenig je umrla prvorojenka. — John Novak je med vožnjo v avtu zadel ob varnostno napravo na ulici in se je težko pobil; Mary Boldan, ki se je vozila z njim, je bila tako poškodovana, da so jo morali odpeljati v bolnišnico. — Zena Pavla Oblaka je padla po stopnicah tako nesrečno, da se je težko pobila. Odpeljali so jo v bolnišnico.

Tokio naznanil gradnjo bojnih ladij

Dva uradnika umorjena v Sanghaju

Tokio, 8. febr. — Admiral Misumasa Yonai, japonski mornarični minister, je včeraj naznanil gradnjo novih bojnih ladij in letal. Proračun bo kmalu predložen parlamentu v odobritev.

Minister ni objavil detajlov program gradnje novih bojnih ladij, dejal pa je, da Japonska ne bo zaostajala za drugimi državami, ki jačijo svojo oboroženo silo na morju, suhem in zraku.

Sanghaj, 8. febr. — Dva nadaljnja uradnika po Japoncih kontrolirane administracije v Sanghaju sta bila včeraj umorjena. Število žrtv političnih atentatov v sanghajskem distriktu v zadnjih tednih je naraslo na 47.

Ustreljena sta bila v atentatu Cov Citang, svetovalec finančnega direktorja, in Soo Cedong, davčni uradnik.

Na kitajskih frontah ni bilo večer posebnih aktivnosti. Izjema je bila v provinci Honan, kjer je bilo več bitk med kitajskimi guerilci in japonskimi četami.

Načrt o izselitvi nemških židov

Rosenberg proti ustanovitvi židovske države

Berlin, 8. febr. — Alfred Rosenberg, vodja nacistične stranke, je predlagal izselitev židov v kolonije. Okrog 15,000,000 nemških in drugih židov naj bi se izselilo v angleško kolonijo Gvinejo in francoski Madagaskar. Rosenberg je izjavil, da se bo kampanja proti židom v Nemčiji nadaljevala, ker se hoče iznebiti vseh židov.

Rosenberg je proti temu, da bi Palestina postala židovska domovina. Predlagal je, naj Velika Britanija in Francija dovolita židom izseljevanje v svoje kolonije. Izvedbo načrta naj bi financirali bogati židovski bankirji, ki naj takoj stopijo v stike z londonskim odborom za begunce.

Nadzorstvo nad židovskimi kolonisti naj bi imel guvernir, ki ga postavi Liga narodov. Rosenberg je dejal, da je on proti ustanovitvi židovske države. (Velika Britanija je pred nekaj tedni sama sprožila idejo glede izselitve židov v Gvinejo, toda podvzela ni nobenega koraka v tem oziru.)

PREDSEDNIK ROOSEVELT OKR. CAL SENATORJE

Senator Glass nameno-
ma širi laži

SODNIK ROBERTS
ZRTEV INTRIG

Washington, D. C., 8. febr. — Predsednik Roosevelt je včeraj na konferenci z reporterji oplazil senatorja Glassa, demokrata iz Virginije, in ga obdolžil, da namenoma širi laži, da oblači njegovo administracijo v javnosti. Nedirektno je udaril tudi po senatorju Nyeju, republikancu iz Severne Dakote, in mu očital izdajstvo dežele.

Konferenca z reporterji je bila prav tako senzacionalna kot ona v zadnjem tednu, na kateri je Roosevelt izjavil, da je trditve, da je on rekel, da je prva ameriška obrambna črta v Franciji, premišljena laž.

Napad na senatorja Roosevelta je vključen v planu, katerega je Roosevelt poslal Floyd Robertsu. Predsednik je imenoval Roberta za federalnega sodnika, toda senat je zadnji ponedeljek z veliko večino glasov odklonil potrditev. Roosevelt je dejal, da je Roberts postal žrtev intrig senatorja Glassa in njegovega kolega Byrda, demokrata iz Virginije in nasprotnika "new deala". Obdolžil ju je, da hočeta diktirati Bel li hiši.

Roosevelt je zanikal poročila, da je njegova administracija informirala angleško vlado o iznajdbi tajne in učinkovite priprave proti napadom iz zraka. Poročila so pričela krožiti po izjavi, katero je senator Nye podal pred reporterji in v kateri je namignil, da je Rooseveltova administracija sklenila tajne vojaške dogovore z Anglijo in Francijo in jima obljubila pomoč v slučaju, da se zaplete v vojno z Italijo in Nemčijo. Predsednik je dejal, da ne bi nihče, ki hoče čistiti ameriške interese, podal take izjave.

Irska sodeluje pri zatiranju terorizma

Dublin, 8. febr. — Eamon de Valera, irski premier, je včeraj naznanil, da njegova vlada sodeluje z Anglijo pri zatiranju terorizma. V zadnjih dneh se je pripetilo več bombnih eksplozij v Londonu in drugih angleških mestih. Včeraj se je pričela v Londonu obravnavati proti devetim teroristom, ki so bili aretirani po bombnih eksplozijah.

Naciji oplazili filmsko igralko

London, 8. febr. — Anny Onira, filmska igralka in žena ročoborca Maksa Schmelinga, ne bo več nastopala v nemških filmih, se glasi poročilo iz Berlina. Ona in njen mož sta si nakopala jezo ministra propagande Goebbelsa, ki se je zdaj maščeval. Schmeling je nedavno izjavil, da bi zavrnil Goebbelsa, če bi zahteval njegovo ženo.

Sovražnik CIO dobil državno službo

Lansing, Mich., 8. febr. — Republikanski guvernir Frank D. Fitzgerald je včeraj imenoval D. A. Knagasa, župana v Monroeju, Mich., za državnega delavskega komisarja. Knagas je znan kot velik sovražnik Lewisove organizacije CIO. Pred dvema letoma je pomagal Newton Steel Co. pri razbijanju stavke, ki jo je oklicala unija CIO.

Novice iz starega kraja

Primorja

Policija aretirala zločince
Na dan novega leta pet dni po poru Josipa Morpurga so odšli v Trstu v ul. Milano v stanje trupa 74-letne Renate Cristophidis por. Vipavce. Zločin je bil storjen že nekaj dni prej. Ko le ni bilo omenjene za znanke na spregled, se je njen mož začel in jo obiskal. Ko ni mogel v stanovanje, je s odprti vrata in našel starko mrtvo in vso omotano v cunjeh zavazano z debelo vrvjo. Tako so ugotovili, da je bil storilec iz kraja. Po kratkem iskanju pa se je policijske darje posrečilo odkriti stotice. Sum je padel na služkinjo Jipino Skrt, rojeno v Stari Lom (Jugoslavija), stanujočo v ul. pri Kanalu, staro 19 let in v ul. Skrt iz Kala pri Kanalu staro 18 let. Josipino so aretirali v Trstu, kjer je del časa novala, a Josipino v Kalu, Etila je bila pred tremi meseci službi pri Vipavčevi, od katere je šla stran, kakor pravi tudi slabega ravnanja. Obe priznata zločin in tudi pove, kako sta se na to pripravili in kako sta ga izvršili. Etila se je hotela sicer izgovoriti, da je to izvršila iz maščevalnosti, kjer da jo je Vipavčeva trčila. Izpovedali sta celo, da je dvakrat poskušali izvršiti te strašne nakane, pa so ju prečili obiski, ki jih je imel pri Vipavčevi. Zločin sta izvedli, ker sta se nadejali obilne plahe. Dne 28. decembra prišla Josipina ob 7 zjutraj priporočilnim pismom, naj jo v službo. Ko je Vipavčeva čitala pismo, jo je s steklenim udarila stikarico po glavi. Poala je nato Emilijo, ki je na jevala z udarci. Končno sta za vsako sigurnost še zamo- v cunjeh in jo zavezali z de- v vrvjo. Nato sta pobrali ves ar in obleke, katere sta str- v tri koveče in si razdelili in ter zapustili stanovanje.

Novo obdobje
H. Bistrica, jan. 1939. — O uvedbi novega davka na glavni- ce privatnih podjetij je naš list že poročal. S to novo uvedbo so spet močno prizadeli naši trgovci, zlasti podeželski, katerih trgovine beležijo le neznaten promet. Kljub temu pa mora trgo- vec skrbeti za zadostno zalogo v svoji trgovini, ki skoraj vedno dosega 10.000 dinarjev in zapa- de tako novemu davku. Z vsa- kim letom davki naraščajo ne samo po višini, ampak tudi po številu, kar naš človek le še s te- žavo zmaga.

Umet pri požaru lastne hiše
Postojna, jan. 1939. — V Pre- stranku je 6. t. m. zvečer priče- lo goret v hiši Josipa Slavca. Služkinja je hitro poklicala in zbudila gospodarja, ki je že spal. Lastnik 66-letni Jakob Slavec se je te vesti silno prestrašil in ta- koj stekel v podstrešje, ki je bi- lo že vse v plamenu. Ko je pri- šel na vrh stopje je nenadoma omahnil in padel. Poklicani zdra- vnik je ugotovil, da ga je zadela kap zaradi prevelikega razburje- nja. Poleg te nesreče se je zgo- dila še druga. Ogenj se je hitro razširil še na ostale dele hiše in vsi poskusi gasilcev so bili za- man. Požar je kmalu upepelil ce- lo hišo.

Mina raztrgala mladeniča
Gorica, jan. 1939. — Zaradi predčasne eksplozije mine v Ča- dru pri Tolmini je bil ubit 20- letni Sangala Franc iz Tolmina. Ker je šel po bližnjici in ne po cesti, ni opazil, da je v bližini po- ti postavljena mina. Velik ka- men ga je zadel in vrgel v Tol- minko, kjer so ga po nekaj urah našli ubitega.

Težka nesreča
Trst, jan. 1939. — V tovarni olja "Gaslini" se je dne 7. t. m. zgodila težka nesreča, ki je za- htevala dve smrtni žrtvi. Ko so delavci prenašali vreče semena iz enega oddelka tovarne v dru- tega, se je nenadoma sesula vi- soka vrsta vreč in pokopala pod seboj delavca Jakoba Medico, starega 60 let in Valentina Liz- zija, starega 64 let. Ostali delav- ci in rešila postaja so ju takoj odkopali, toda zaradi notranjih poškodb sta bila takoj mrtva. Naključje je hotelo, da se je ne- sreča zgodila baš v trenutku, ko sta že končala svoje delo.

DROBIŽ IZ PRIMORJA
Trst. — S 1. januarjem so po- višali cene na italijanskih že- leznih. Obenem pa so uvedli nekaj olajšav za študente, dru- žine, abonmane, itd.
Trst. — V noči 20. decembra je izbruhnil požar na parniku "Stockholm", ki ga izdelujejo v

Tržiču in čigar prostornina bo znašala 25.000 ton. Parnik bi morali prihodnje leto spustiti v promet. Velik del parnika je u- ničen.

Trst. — Umrl je za kapjo Av- gust Jurčević, star 63 let, stroj- ni ravnatelj pri tržaškem Lloyd- u.

Trst. — Zaradi penadne sla- bosti je omedlel na ulici delavec Kocjančič Ivan, star 61 let. Pri padcu si je ranil obe roki.

Trst. — V kavarni Portici di Chizza so razobesili plakat "V tem lokalu so židje nezaželeni gostje." Plakat je zbudil veliko zanimanja.

Trst. — Pred apelacijskim so- diščem je bil kaznovan Maraš Karl iz Postojne na 500 lir den. kazni, ker je bil obtožen, da je pritihtopil iz Jugoslavije 2500 kg lija. Okrajno sodišče ga je obsodilo na 1 leto in 15 dni za- pora ter 2500 lir den. kazni. Pred apelacijskim sodiščem je dokazal, da ni zakrivil kaznive- ga dejanja.

Trst. — Okrajno sodišče je obsodilo Alojzija Boštjančiča marca preteklega leta na 6.000 lir denarne kazni za tihtapstvo konj. Na prizivnem sodišču so mu znižali kaznen na 1000 lir in 2500 lir pogojno.

Trst. — Iz morja so potegnili dve trupli. Prvega utopljenca niso mogli dotedaj identificira- ti, a za drugo so ugotovili, da je to vdova Josipina Kosler, stara 63 let.

Trst. — Umrl so: Levic Karo- lina 70 let, Škvarča por. Selovin Frančiška 56, Sedmak por. Sed- mak Josipina 76, Brus por. Sti- bil Josipina 79, Marušič por. Sim- čič Tereza 95, Osojnik por. Mav- čič Apolonija 80, Tončič Josip 66, Radič Teodor 28, Kerševan vd. Jakomin Josipina 63, Sanein Marija 82.

Trst. — Pod tramvaj je prišla 69-letna Zapi Ivanca, ko je ho- tela prečkati cesto. Z zelo tež- kimi notranjimi poškodbami in z zlomljeno hrbtenico so jo pri- peljali v bolnišnico.

Trst. — Pod avtomobil sta prišla, ko sta peljala ročni vozi- ček, Leopold Pertot, star 32 let in Kovačič Ivan, star 35 let, oba iz Barkovelj. Dobil sta precej težke rane po obrazu. Zdraviti se bosta morala 2 do 3 tedna.

Trst. — Od doma je ubežala 60-letna slaboumna Ema Vidic v trenutku, ko ni bilo doma nje- ne sestre, ki jo je varovala. S svojim ponašanjem je po ulicah vzbujala pozornost, dokler ni razbila veliko šiponke trgovine. Policaji so jo le na koncu ukro- tilili in jo oddali v umobolnico.

Dolenje na Vipavskem. — U- mrl je posestnik Franc Lavren- čič, star 40 let. Zapušča vdovo in štiri otroke.

Idrija. — Na cesti so našli mr- tvega 65-letnega Luko Kogoja iz Bovca. Pokojnik je bil berač in je živel od miloščine. Prej- skava je dognala, da ga je za- dela kap.

H. Bistrica. — Hiša je zgorela trgovcu Josipu Brinšku. Gasil- ci so imeli veliko posla, ker so morali vodo zajemati iz Reke, ki je od hiše, oddaljena 800 metrov. Kljub temu in močnemu vetru so požar vendarle pogasili. Pose- stnik trpi 12.000 škoda.

All ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpišajte svojo list!

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

V nedeljo dne 12. februarja ob šestih popoldne se bo vršila glavna seja Civic cluba v dvorani društva Postojnska Jama. Va- bljeni so vsi tukajšnji daykopla- čevalci. Seja bo važna še pose- bno za tiste, ki žive ob drugih cestah našega Strabana. Dobili smo zagotovilo, da nam bo šla WPA še nadalje na roko in polo- žila sanitarne cevi tudi po dru- gih cestah. Torej opozarjam Slo- vence, da se te seje udeležite, ker bo v vašo lastno korist. Po seji bo domača zabava v prid ci- vičnega kluba.

John Koklich.

Po okrevanju

Seofield, Utah. — "You are lucky," so mi rekli v bolnišnici St. Mark's v Salt Lake Cityju, kjer sem bil 5. oktobra zvečer operiran na slepiču, razlitem 12 ur. In res se lahko srečnega štejem, ker jih le malo uide smrti v takem stanju. Za to se mo- ram v prvi vrsti zahvaliti mojemu sinu, ki je v tej bolnišnici za zdravnika in je storil vse v svoji zdravniški vednosti, da mi je rešil življenje. Dal mi je tudi transfuzijo svoje krvi. Brez nje- gove pomoči bi ne bil tako "lucky."

Najlepša hvala za cvetlice in obiske mojim prijateljem Johnu Skerlu iz Helperja, Mattu Uresku in njegovemu sinu iz Myto- na, Johnu Jakliču iz Milforda in rojakom iz okolice Salt Lake Ci- tyja. Težko je popisati, kako razveseljivo so mi bili njih obis- ki. Hvala tudi rejenki Veroni Selko, zdaj omoženi Kalister v Frontierju, Wyo., za lepe pozdra- ve, prav tako tudi SNPJ za hitro izplačilo bolniške podpore. Ta je prav prišla, ker so bili računi v bolnišnici veliki.

Dne 21. januarja je tukaj u- mrl star naseljenec Joseph Mraviak, po naturalizaciji Su- šnik, doma nekje od Petava na Štajerskem, kjer zapušča sina in hčer. Pri društvu ni bil sedaj pri nobenem. — Poročil se je dr. Frank J. Gorishek z bolni- čarko miss Elizabeth Moxine Hunt iz Salt Lake Cityja. Nje- gov stari, bratje in sestre že- limo novoporočencema veliko sre- če in zadovoljstva.

Frank Gorishek.

Organizacijske težave

New Philadelphia, O. — Ker nam je združenje neobhodno po- trebno, posebno kadar razprav- ljamo o delavskih problemih, bom napisal nekaj vrstic. Za ustanove in združenje si ni tre- ba preveč beliti glave, ker za to je včasih še preveč navdušenja, namreč takega, ki kmalu izhla- pi. To je bilo pri članih nekega društva SNPJ, ko se je sprožila ideja, da bi ustanovili dramski odsek.

Sklican je bil sestanek pri nekem članu. Prišlo je skupaj nekaj članov, druge pa so pozva- li telefonično. Kmalu so napo- nili prostor in bili zelo navdu- šeni za novo idejo. Takoj so u- stanovili dramski odsek in se pričeli vezbati za dramsko pred- stavo. Na prvi vaji je bilo veli- ko navdušenje, na drugi ga je bilo že manj, na tretji vaji je pa že popolnoma izhlapelo. Re- zultat je bil, da je vse umrlo. Vzrok? Nelikumenstvo učencev in učitelja. Pod dobrim vodstvom bi stvar mogoče ne bila zaspala. Drugi slučaj se nanaša na

spojitev raznih podpornih orga- nizacij za skupno akcijo pri re- ševanju problemov. To gibanje je bilo na površju več let, konč- no pa je tudi zaspalo. Tukaj ni bilo prizadeto članstvo, pač pa le voditelji sodelujočih organiza- cij, toda rezultat je bil isti. Or- ganizacija je propadla, čeprav ni govora o neizkušenosti vod- stva.

Mogoče si nekateri predstav- ljajo delavske probleme in ob- veznosti, kakor na primer bogo- molstvo, to je, če izpolnjuješ ver- ske obveznosti, pa bile te ali dru- ge vere, da boš prišel v nebesa. Če si takega prepričanja pri de- lavskih problemih, se motiš. De- lavci, eno si zapomni in imej pred očmi, to je, da moramo vsi verovati v skupnost in jo tudi zpolnjevati, ne pa vsak po svoje. Le na ta način bomo prišli iz pekla.

William Pongratz, 484.

Razmere na antracitem polju

Nanticoke, Pa. — Iz naše do- line "Wyoming Valley" se le- redko vidi kakšen dopis. Zakaj tako imenujejo ta kraj, mi ni znano. Ker tukaj teče reka Sus- quehanna, bi bolj pristojalo ime "Susquehanna Valley". Toda to ni važno. Polje trdega premoga se razteza od Forest Cityja do Pottsville in obsega približno 200 kvadratnih milj. Z delom je tukaj bolj šepavo, kakor po- vsod.

Slovenec je precej po tej do- lini, toda so raztreseni. Glavna slovenska naselbina je v Forest Cityju, druga je Luzerne; manj- še naselbine so v Scrantonu, na Duryeaju, v Miners Millsu (Wil- kes-Barre) in Nanticoke. Po vseh teh naselbinah so društva SNPJ. Njih vez je antracitna federacija, v katero pa na žalost ne spadajo vsa društva. Federa- cija zbora v vsake tri ali štiri mesece.

Zadnjo sejo smo imeli v Scrant- onu dne 29. januarja. Zastopa- na so bila društva 124 (Forest City), 204 (Luzerne), 447 (Nan- ticoke) in 513 (Scranton). Na tej seji je bil izvoljen odbor, ki bo skušal pridobiti tudi ostala društva v federacijo. Zeleti je, da bi se to tudi zgodilo. V skup- no blagajno plačujejo društva le pet centov od člane na leto, kar je zelo malo. Na tej seji smo tu- di razpravljali, da bi federacija priredila enkrat v tem letu 35- letnico jednote. Poskusili bomo dobiti jednotine slike in govor- nika iz glavnega urada. Kako se bo to nam obneslo, bom poročal pozneje.

Sedaj pa še o delu in drugih- tukaj naseljenih narodih. Večina tukajšnjega naroda so Rusnjaki ali neka mešanica Rusnjakov in Slovkov, ki so se izselili iz Ga- licije in so pred vojno spadali pod Avstrijo. Po veri so grško- katoličani, vseh česar jim pravi- jo Rusnjaki. Tudi Litvinov in Poljakov je veliko v tej okolici, več kakor pa Američanov ali Slovencev. Veliko je med njimi analfabetov, ki so prava pokora na telesu delavskega gibanja. Ne moreš jih pripraviti za no- beno naprednost ali organizacijo. Vzrok je, ker so preveč zatele- bani v svojo vero. Nekoč sem nekoga nagovarjal, naj gre na unikijsko sejo. Pokazal mi je cer- kev in rekel: tukaj bo moja seja- nocaj. Potem si vsakdo lahko predstavlja, kakšen napredek je mogoče s takimi ljudmi.

Tukaj je več premogovnikov Glen Alden Coal Co. Delavci so na splošno organizirani v UMW of A. Toda, kaj pomaga orga- nizacija, ako se delavci ne za- nimajo zanjo in ne prihajajo na seje. V enem izmed tukajšnjih rorov dela okrog 1000 rudarjev, toda kadar je unikijsa seja ali zborovanje, se udeleži le par mandeljcov, navadno sami od- borniki.

Skoraj neverjetno, ampak res- nično je, da je tukaj dosti ru- darjev, ki zaslužijo le dva do tri dolarje na dan. Sedaj rovi obratujejo malo bolje kakor so pred nekaj meseci, ko so obra- tovali le tri do štiri dni na dva tedna in je bilo slabo za vse. Razmere so bile že pred petimi leti tako neznane, da smo 4. februarja leta 1935 zastavkali. Ustanovili smo novo unijo pod imenom Anthracite Union. Prvi teden je bila stavka 100%, toda drugi teden je že prišla državna policija. Kako so nas preganjali, skoraj ni mogo- če popisati. Zjutraj pred delom

Londonška policija vleče delavca, ki se je udeležil demonstracij brezposelnih, v zapor.

in zvečer po delu ni smel nikdo na hodnik, ne ženska ne moški, takoj jih je dobil po glavi ali plečih. Tudi skozi okno ni smel nikdo gledati. Takoj je prišel državni kozak in s količkom raz- bil okno.

Tako je bila stavka končana po štirih mesecih boja. Največ so jo zlomili farmarji, ki so se vozili na sabsko delo 20 do 40 milj daleč in takrat res dobro za- služili. Ko je bila stavka popolno- ma "likvidirana", je družba za- čela trgati plače. Izmed tistih, ki so se najbolj potegovali za večji košek kruha, je še dosti takih, ki še danes ne dobijo dela. Večinoma so na relifu ali pri WPA.

Anton Supan, 447.

Primarne volitve v Milwaukeeju

Milwaukee. — V milwaukeekem okraju se bodo prihodnji mesec vršile primarne volitve za šolski odbor, za katerega se je pri gla- silu nič manj ko 40 kandidatov. Volilci bodo torej imeli mnogo izbire. Želim, da bi bili volilci že enkrat toliko pametni, da bi gla- sovali le za one kandidate, ka- tere so postavili delavci.

Šolske volitve, za katere sicer ni na splošno toliko zanimanja kakor za druge, so prav tako važne kakor katerekoli, oziroma še bolj, ker je šolski odbor vr- hovna oblast čez ves učni sistem. Kar ta oblast narekuje učitel- jem, tako tudi uče našo mladi- no. Ker bo ta mladina v do- glednem času prevzela gospodar- stvo dežele in svoje roke, je to- rej neobhodno potrebno, da je vzgojena v socialnem duhu. Te- ga pa ne more učiti nihče drugi kakor oni, ki ga razumejo in ki verjamejo vanj. Smelo pa re- čem, da socialnega duha ne bodo uvažali v šole nobeni drugi od- borniki kakor le tisti, ki razu- mejo delavske težnje in ki so po- stavljeni od delavcev. In ker imajo delavci ogromno večino glasov, je priporočljivo, da val glasujejo za te kandidate in bo- do gotovo izvoljeni.

V 5. wardu, kjer živi največ Slovencev, bomo prihodnji me- sec imeli tudi primarne volitve za aldermana na izpraznjeno me- sto po umrlem Collinsu. Za to mesto se pogaja nič manj ko 20 kandidatov, med katerimi je tu- di naš večni kandidat Frank Znidar. Tako bodo tudi volilci v 5. wardu imeli veliko izbire. Pri- poročljivo pa je, da si izberejo takega kandidata, ki razume de- lavske težnje in ki bo v mestni zbornici zastopal večino volilcev ne glede na narodnost. Drugega kandidata s temi kvalifikacijami pa ni kakor oni, ki je postavljen od delavcev samih.

Torej delavci, ako hočete sebi dobro, glasujte tako kakor vam svetujem v tem dopisu. Vam je gotovo vsem znano, da s poli- tično močjo lahko dosežete kar- koli hočete. Lahko si izboljšate svoj položaj, ali pa poslabšate.

Joseph Ule, 16.

sto po umrlem Collinsu. Za to mesto se pogaja nič manj ko 20 kandidatov, med katerimi je tu- di naš večni kandidat Frank Znidar. Tako bodo tudi volilci v 5. wardu imeli veliko izbire. Pri- poročljivo pa je, da si izberejo takega kandidata, ki razume de- lavske težnje in ki bo v mestni zbornici zastopal večino volilcev ne glede na narodnost. Drugega kandidata s temi kvalifikacijami pa ni kakor oni, ki je postavljen od delavcev samih.

Torej delavci, ako hočete sebi dobro, glasujte tako kakor vam svetujem v tem dopisu. Vam je gotovo vsem znano, da s poli- tično močjo lahko dosežete kar- koli hočete. Lahko si izboljšate svoj položaj, ali pa poslabšate.

Joseph Ule, 16.

Dva Skota

Dva Skota sta v Londonu. Ko si ogledata že vse zanimivosti, kajpak postaneta tudi žejna. E- den izmed njiju stopi v neki bar in naroči žganje, ne da bi plačal. "Kako pa si to napravil?" vpraša drugi nevoščljivo, ko se prvi ves vesel vrne, "Dami v baru sem pripovedo- val neko veselo zgodbo, da se je morala smejati in je čisto po-abila zahtevati od mene denar!" Drugi ne reče niti besede.

Ko pa prideta mimo prvega ba- ra, stopi noter in začne pripo- vedovati točajki neko zabavno zgodbo. Ko se dekle opomore od smeha, ji pravi Skot: "Nekaj denarja dobim še na- zaj, gospodična!"

SLOVENSKA NARODNA POD- PORNJA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propa- gando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih pod-pornih organizacij. Vaska or- ganizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopil in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj ne pošiljajo listu Prosveta.

Italijanska linija do Jugoslavije

Preko celotne
JUŽNE PROGE
"The Sunny Side of the Atlantic"
Najhitrejša direktna pošta
To so briljantna "Sunny Side" idra-
fena vseh posrednih odložitosti JUŽNE PROGE s neodoljivimi
udobnostjo in poceni cestovno elegantnih italijanskih parnikov. Za-
njo je izjemno na področju ali zabavo na svetovnih krovih, vse
obsežno zadovoljstvo in večje, dajo vam prišlo užitka vse zabave na
odprtem potovanju. Turistne in tretje razrede udobnosti na
vseh parnikih vam nudijo velike moderne kabine, čudne obdobje
lokalne družabne igre, fine hrane in eksotična področja.

VULCANIA - SATURNIA

DIREKTNO V JUGOSLAVIJO
25. FEBRUARJA 1. APRILA 15. APRILA
REX - C. DI SAVOIA - ROMA
Preko Genoa: 1. MARCA, 11. MARCA, 25. MARCA, 5. APRILA
Za poizkušne ture in na področje agencij, ali na uradi
Italijanske Linije, 333 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO

ITALIAN LINE

LIFT

ON RIBBON
SPANISH

Prizor iz masnih demonstracij v New Yorku za preklje španskega embarga.

SIGRID UNDET:
JENNY
ROMAN
Pisateljica Fran Albrecht

"Ne, ne. Bom že pazil, da Helge ne bo zvedel, da kaj vem o tem."

Njen namen nikakor ni bil zamolčati Helgeju, da je pravila o tem njegovemu očetu. Zdal pa mu le ni povedala — iz strahu, da se ne bi ujezil zaradi tega. Vendar pa je trpela in bila nervozna v tej okolici, v katero je zašla, kjer ta ni smel vedeti in oni ni smel vedeti.

Doma pa tudi niso vedeli ničesar. Pa to je bilo nekaj drugega. Bilo je zaradi tega, ker ni bila vajena govoriti s svojo materjo o svojih zadevah, nikoli ne bi pri nji našla razumevanja in ga tudi ni nikoli iskala ali pričakovala. In zdaj je bila mati še vsa v skrbeh zaradi Ingelborg. Jenny je pogovorila mater, da so na letno stanovanje v Bundejfordu; Bodila in Nils sta se od tam vozila v šolo. Jenny pa je stanovala v atelierju in obedovala v mestu.

Nikoli pa se ni počutila še tako srečna zaradi matere in doma kot zdaj. Ne samo zavoljo tega, ker jo je mati zdaj nekoliko razumela; sem pa tja je opazila celo, da Jenny ni lahko pri duši ter si pošteno prizadevala, pomagati in tolažiti — ne da bi spraševala. Kajti že ob sami misli, da bi kateremu svojih otrok zadala kako vasiljivo vprašanje, bi ji rdečica sramu pokrila obraz. To tukaj pa — Helgejev dom — moral biti res pravi pekel za otroke. In bilo je, kakor da meče neka neubranjena sence preko njiju, tudi če sta se selila izven doma. No, hotela je premagati to. Ubogi, ubogi njen fant!

"Helge moj," ga je iznenada naskočila s svojim milovanjem.

Jenny se je ponudila gospe Gramovi, da bi ji pomagala pri kuhanju večerje in pri pomivanju, gospodinja pa jo je vsakokrat zavrnila s svojim smehljajem:

"Ne, draga moja — zato vendar niste prišli sem, s tem se prav res ne boste ukvarjali, gospodična Winge."

Nemara ni bilo tako mišljeno, a gospa Gramova se je zmerom tako porogljivo smejala, kadar je govorila z njo. Nemara reva sploh ni imela več drugega smehljaja.

Gram se je vrnil domov; napravil je sprehod. Jenny in Helge sta sedla k njemu v kadično sobo.

Gospodinja je za hip vstopila.

"Spet si pozabil svoj dežnik, prijatelj, — kakor navadno. Bila je res prava sreča, da si ušel plohi. Da, ti možki, kako mora človek paziti nanje — se je nasmehnila prijateljici Jenny.

"Kako si prizadevaš zame," je rekel Gram. Glas in način sta bila zmerom pretirano vpludna, če je govoril s svojo ženo.

"Pa zakaj sedite tu notri?" je rekla Helgeju in Jenny.

"To je čudno," je odvrnila Jenny, "— meni se zdi, da je po vseh hišah enako: v moški sobi je zmerom najbolj udobno. Pri nas je bilo tudi tako, ko je še živel oče," je naglo pristavila. "To je gotovo zato, ker je urejena za delavnico."

"Potlej bi morala biti kuhinja najbolj udoben prostor v vsaj hiši," se je zasmejala gospodinja. "Pa kje misliš, Gert, da se največ dela, tu v tvoji sobi ali v moji — no, da, saj kuhinja lahko velja za mojo delovno sobo —"

"Priznam, da se najkoristnejše delo nedvomno opravlja v tvoji delavnici."

"Saj," je rekla gospa Gramova. "Zdaj pa skoraj mislim, da bom morala za par trenutkov sprejeti vašo ljubezljivo ponudbo — ali ne bi bili tako prijazni in mi malo pomagali, gospodična Winge? Drugače se bo preveč zakasnelo —"

Ko so sedeli pri večerji, je pozvonilo. Bila je neakinja gospe Gramove, Aagota Sandova. Gospa Gramova je predstavila Jenny Winge.

"Ah, vi ste tista slikarica, ki je bila s Helgejem in Rimu toliko skupaj. Saj sem si že mislila." Zasmejala se je. "Videla sem vas že nekega dne spomladi na Stenersgaten, ko ste šli v spremstvu strica Gerta in ste nosili slikarske priprave s seboj —"

"To je gotovo pomota, draga moja," jo je prekinila gospa Gramova. "Kdaj pa naj bi bilo to?"

"Ravno pred Spokornim dnem. Šla sem iz šole."

"Da, je že res," je rekel Gram. "Gospodični Winge je padla njena slikarska akatla na tla, pa sem ji pomagal pri pobiranju."

"To je pa cela dogodivščina, ki se je niti izpovedal svoji ženi." Gospa Gramova se je na ves glas zasmejala. "Niti pojma nisem imela, da sta se že od prej poznala."

Gram se je takisto zasmejala:

"Gospodična Winge me po vsej priliki ni več spoznala. To je bilo sicer kaj malo laskavo zame — a je rajši nisem maral spomniti. Kaj se res niste domislili, da sem bil jaz tisti prijazni stari gospod, ki vam je pomagal?"

"Nisem si bila gotova," je rekla tiho in zarka rdečica jo je obila. "Menila sem, da me niste več spoznali." Poskusila se je zasmejati, a je čutila z mučno določenostjo, kako negotov je bil njen glas, kako so ji gorela lica.

"No, to je bila res cela dogodivščina," se je smejala gospa Gramova. "Res špaso na ključje."

"O bog, ali sem že spet zinila kaj prismojega?" je vprašala Aagota. Sedeli so po večerji v družinski sobi. Gram je odšel v svojo sobo, gospodinja pa je imela opravka v kuhinji. "V tej hiši se človeku niti ne sanja, kdaj se bo razpočila bomba — to je res strahota. A razloči mi, prosim, jaz ne razumem ničesar."

"Strela božja, Aagota, brigaj se za svoje zadeve," je dejal Helge.

"Da, da, dragi prijatelj, samo nikar me ne ugrizni! Ali je teta Beka zdaj ljubosumna na gospodično Winge?"

"Bogami, ti si najnetaktnejša stvar, kar jih je na svetu!"

"Poleg tvoje matere — hvala, tako mi je nekoč rekel stric Gert." Zasmejala se je. "Pa to je vendar največja neumnost — ljubosumna na gospodično Winge!"

Zvedavo je poškilila k onima dvema.

"Prosil bi te, da se ne mešavaš v stvari, ki se tičejo samo nas tu v hiši, Aagota," ji je Helge odsekal vsako nadaljnjo besedo.

"Saj saj — mislila sem samo — no, seveda, saj je naposled vseeno."

"Bogme, da je."

Gospa Gramova je prišla noter in prižgala luč. Jenny se je akoraj boječe ozrla v njen zakrknjeni, sovrnštva polni obraz, ki je s trdimi, bliskajočimi se očmi strmel predse. Nato je pričela gospa Gramova pospravljati po mizi. Pobrala je Jennine škarjice za vezenje, ki so padle na tla:

"To je pa res že kakor nekakšna vaša specijaliteta, da zmerom kaj izgubljate. Ne smete biti tako malomarni s svojimi stvarmi, mala gospodična Winge. Helge ni videti tako galanten, kot je njegov oče." Zasmejala se je. "Naj napravim zdaj v tvoji sobi luč, Helge?"

Odšla je v kadično sobo in zaprla vrata za seboj.

Helge je prislunil za trenutek v drugo sobo — mati je govorila tiho in jezno. Nato se je spet naslonil nazaj.

"Kaj res ne moreš že nehati s svojimi čenčami?" se je razločno začul Gramov glas od znotraj.

Jenny se je sklonila k Helgeju:

"Jaz pojdem domov — glava me boli —"

"Oh, Jenny nikar. Če odideš, se prično tvoj prizori brez konca in kraja. — Bodí tako prijazna in ostani; res ne gre, da bi pobegnila, mati bo potem samo še bolj razdražena."

"A jaz ne morem več," je šepnila in solze so ji prihajale.

Gospa Gramova je šla skozi sobo. Prišel je Gram in sedel k njim.

"Jenny je utrujena — domov bi rada, oče. Spremlil jo bom."

"Ali že greste? Nočete še malo posedeti?"

"Trudna sem — glava me boli," je zamrmrala Jenny.

"Ostanite še malo —," je rekel nenadoma šepetaje. "Vam ona" — z glavo je napravil kretanje proti vratom — "ne bo rekla ničesar. In dokler ste tu, nas ne bo gnjavila z drugimi prizori —"

Jenny je spet tiho sedla za mizo in segla po svojem vezenju. Aagota je neumorna kvačkala svoj šal za okrog vratu.

Gram je stopil h klavirju. Jenny sama ni bila muzikalna, a je lahko slišala, da je bil on, in polagoma je prišlo vanjo nekoliko miru, ko je on sedel tam in igral svoje drobne, mehke melodije zanjo, kot je čutila.

"Poznaš to, gospodična Winge?"

"Ne!"

(Dalje prihodnjič)

Kriza
Ljudež Zupane

Nikdar prej ni bil stari Greben mislil, da se bo kdaj tako zgodilo s tretjim rodem na Grebenčevini.

Matilda je odšla s tega sveta; tiho, kakor je bila pred leti odšla z Grebenčevine. Zaman so bile tiste drobne in važne skrbí, ki jih je imela gospodinja Jera zapisane na čelu za srečo in blagostanje svoje najstarejše hčerke, ko ji je izbirala bala. Zastonj se je Gregor toliko gnal, ko se je vozaril in vozaril v Koberje ter oprezal in iztakal, dokler ni izbral

hiše po svoji vlačici ter jo kupil za Matildo. Tisto žimo po smrti svoje žene je prišel trgovec Mrak še nekajkrat v vas h Grebenčevini. Toda polagoma je popolnoma izostal. Naslednjo spomlad pa je Jero vzmirlila novica, da se je Mrak v drugo poročil. Zamerili so mu, da je storil to tako tiho. Počas pa so tudi njega popolnoma izbrisali iz spomina.

Ziviljenje pa je teklo dalje in prineslo v Jelovec še marsikakšno spremembo. Prav je imel takrat stari Greben, ko se je bal govorice, ki so jih ljudje napletali o njegovi hčerki Mariji, učiteljici na jelovski šoli. Zlobneš, ki je izjavljati do Grebenčevega boga-

stva vrgel med ljudi drobno iskric klevete, je pravilno računala na instinkti množice, ki ne misli ničesar, ampak slepo in vztrajno ponavlja izrečeno semmala izostal. Naslednjo spomlad pa je Jero vzmirlila novica, da se je Mrak v drugo poročil. Zamerili so mu, da je storil to tako tiho. Počas pa so tudi njega popolnoma izbrisali iz spomina.

Ziviljenje pa je teklo dalje in prineslo v Jelovec še marsikakšno spremembo. Prav je imel takrat stari Greben, ko se je bal govorice, ki so jih ljudje napletali o njegovi hčerki Mariji, učiteljici na jelovski šoli. Zlobneš, ki je izjavljati do Grebenčevega boga-

Končno je prišel v Jelovec učitelj, ki ni šil iz kraja, ampak se je z vso ljubezljivo vrgel na delo za izboljšanje kulturnih in gospodarskih prilik jelovskega okoliša. Jakob Lazar mu je bilo ime.

Kmalu po Matildini smrti se je Roza poročila z Lahom. Poročje je bilo tiho. Od domačih ni bilo na gostiji Marjetke, ki se je bila po odhodu iz bolnišnice in po srečno prestanih izkušnjah na sodišču z delom izplačane dote umaknila daleč proč od doma, da bi zakrila sramoto, ki se njej poslej ni zdel več sramota. To je storila bolj zaradi očeta kakor zaradi sebe. Za zmerom se je umaknila izpred oči opravičljivih Jelovčanov. Odšla je v Zagreb, kjer se je v nekakšni restavraciji udinjala v službo točajke. Del izplačane dote z doma ji je ko nalašč zadostoval za kavčijo, ki je bila predpogoj za sprejem v službo. Tako se je najmlajša hčerka Grebenčevega tretjega rodu vsa predala valovom življenja. Požrlo jo je mesto s svojim silnim tempom narejenega in zlaganega življenja — — —

Tudi Albine ni bilo. Četudi bi tačas ne ležala v otročji postelji, kakor je, bi je ne mogel nihče pripraviti do tega, da bi prestopila prag Grebenčevine. Med njo in stari Grebenko je še vedno tiela mržnja. Čim hujši časi so nastopili in čim več nesreč je prišlo nad Grebenčevino, tem bolj se je gospodinja Jera prepričevala, da bi vsega tega ne bilo pri hiši, če bi se bil Pavel poročil pametno. In ta "pametno" je pri njej pomenilo: poročiti bi se moral z delavno žensko, da bi prišla k njej v kuhinjo ubogljiva snaha, ki bi pa takisto ne smela biti brez izdatne dote.

Take in podobne misli so rojile stari Grebenki po glavi noč in dan. In je bila zaradi tega slepa in ni videla, kako se Pavel z dneva v dan bolj združuje z zemljo, z gruntem, in kako postaja zmerom bolj delaven in skrben gospodar, odkar se je bilo delo na žagi povsem ustavilo.

Da, Grebenčeva žaga je prejenjala z delom tako rekoč čez noč. Poslej je bila le še nekako merilo in otipljiv dokaz krize, ki se je končno vtihotapila tudi v Jelovec s svojimi počasnimi, a odmerjenimi koraki. Lepega dne kmetje niso mogli prodati nobene lesa več za primerno ceno. In tako so postali vsi obsežni jelovski gozdovi na mah brez prave cene. V istem času, ko je Grebenčeva žaga prejenjala peti svoj kovinski pesem, je izgubilo mnogo pridnih rok delo. Nič čudnega: Jelovec je bil vržen med same gozdove, in vsa jelovska župnija se je preživljala po večini od samih zaslužkov v gozdu in z obdelovanjem lesa.

Jelovčani sprva niso razumeli pomena doslej njim neznane besede: kriza. Ščasnoma pa so ugahnili, da pomeni to zdaj, ko lesna industrija počiva in ko je cena lesu padla ko še nikoli prej, za njih isto kakor težko življenje. Tako so postali čez noč gruntarji in bajtarji enaki. Niti prvi niti drugi niso imeli dovolj zemlje, dovolj njiv. Gozd jih je vse redil skozi vsa poveljna leta. . . .

Pavel se je ves vrgel v delo na gruntu. Grebenčevina je imela največje njive v vsej jelovski župniji. Orali je, sejali, kosili in tečali ter se pehal za grunt. Garal je od zore do mraka. V tem delu mu je čas potekal hitro. Nenadoma je spoznal, da je šele sedaj, ko je pričel tečajiti na trdi zemlji, pričel živeti svoje polno življenje. To spoznanje in zavest, da je že v drugo postal srečni oče, sta ga navdajala s ponosom. Zato mu je bilo vedenje njegove matere, ki njegove žene ni in ni marala, nerazumljivo. Ves čas, odkar je bil še poročen, je molčal in trpel ter upal, da se bo vse še nekako izgladilo, da bo napetost med tačo in snaho popustila. To upanje je gojil tem vztrajneje, ker mu je sedaj podarila Albina še drugega zdravega otroka. Spet je bil deček. Zdal je bil on tisti, ki je hotel izbrati svojemu otroku ime.

"Andrejček naj bo . . ." je ves srečen zaspečel ženi.

Ničesar mu ni odgovorila. Nasmejala se mu je z izmučenim nasmehom, oči pa so ji žarele od zadovoljstva, ko ga je videla tako otročje veselega.

Seveda, stari Grebenka je bila trmasta tudi po tem dogodku. Ker Albine ni marala, tudi ni

čutila radosti, ki je objela Pavla. Ujedala se je še naprej; vselej in povsod, kjerkoli je imela za to le najmanjši povod. Končno je to njeno nenehno vtikanje v njegovo delo tudi Pavlu zrastlo čez glavo. Nekega dne je pri takšnem jezljivem ritanju vzrožil: "Hudič naj vzame vse skupaj! Vaše večno zbadanje mi je odveč!"

Grebenka je bila sprva zaprepasčena nad sinovo vzklipljivostjo. Komaj pa se je znašla, se je pričela še bolj ko prej kričati. "Seveda, ti misliš, da je s tem že opravljeno, če se sam ženeš in pehaš. Seveda, ti garaš, ona pa sedi kakor kakšna grofica in se malo meni za vse tvoje pehanje in napenjanje. Saj kakšen pa tudi si!" je kar sredi vpitja plosnila z rokami. "Ves si povaljan in pomečkan. Mene je sram, ko te vidim takšnega, nje, ki ti je žena, ni sram! Tvejš! Pa da boš vedel, ti rečem še tole: Na možu in na njegovi obleki se poznata ženina pridnost in ljubezen!"

To posmehovanje ga je divje razsrdilo. Poskočil je izza mize in obstal pred materjo ves trepetajoč.

"Povaljan in pomečkan, pravite?" je zarenčal: "Kaj pa hočete, vas vprašam! Ali vam ni dovolj, da garam ko kakšen hlapec? Vam ni zadosti, da moram prenašati poleg skrbí še vas in vašo ihto in vse to zoprno življenje na domačiji? Ali zares prav nič ne pomislite, da so sedaj drugačni časi, kakor so bili? Ali ne vidite, da sem moral kupčijo in pisarjenje računov zmenjati z motiko? Mar mislite, da bom v štirinajstih urah oral in okopal? Hudič, da vas le sram ni! Stari ste že, da bi morali z molekom v roki prositi Boga za zlahkotenje duše — pa ne: sovrštva je polno vase srce in ne razumete in nečete razumeti, da ste pred Bogom in ljudmi dolžni spoštovati ženo, ki sem jo vzel v zakon in ki je mati mojih dveh otrok!"

Vroč jeza se je kuhala v njem in kri mu je silila v glavo.

Toda stara Grebenka se ni hotela umakniti pred svojim sinom! Obrnila se je sicer kakor da hoče zdaj oditi, toda še med vrati je obstala in mrzlo zasikala:

"No, lep sin si! Le kriči nad svojo materjo! Se v grobu se ti jezik ne bo posušil! Privoščim ti, da bi se nekeč tudi tvoj otroci nad teboj tako grdo znašali, kakor se ti znašal nad menoj. In da boš vedel: preklela sem dan, ko si se oženil! Pravni reč, če je poštarica tvoja žena! Na sladkarijah zafrcka, kar za služi! Nikar ne misli, da ne zvem vsega in da ne vem, kakšno gospodinjstvo ima! Vse vem! Tudi na otrokih se pozna njena pridnost! Saj Andrejčka še umiti ne zna pošteno. Gregorček pa prenekastrikat pri joku lačen k meni. In kaj imaš ti sam od nje?"

Se bi govorila. Njega pa je ujezilo, da je skočil proti pragu, odprl vrata na stežaj ter jo pahnil venkaj v vežo. Potlej je vrata sobe trdno zaprl za njo. Stara Grebenka je planila v jok. In ihtela je odcapljala v gornjico.

Takrat šele mu je sunilo v zavest, da je šel predaleč. Jezil se je nad materjo, ni pa pomislil, da je tudi ona jezljiva iz zaradi tega, ker je tudi sama bila vsa natakunjena radi slabe kupčije v štacuni, ki jo je že zmerom ona sama vodila. Denarja je pri-

Člani mornarake unije, ki so pomagali pri reševanju potnikov veleletala Cavalier, ki je treščilo v morje 300 milj stran od newyorškega pristanišča.

manjkovalo, kmetje pa so v njeni trgovini kupovali le še na upanje. Dajala jim je, dokler ni izpraznila vse zaloge. Šla je predaleč z zaupanjem in končno je pričelo tudi njej primanjkovati denarja za nakup novega blaga. Stacuna je bila iz dneva v dan bolj prazna in zapuščena.

Vsega tega Pavel ni vedel. Mati mu ni ničesar povedala, le ujedala se je nad njim, ker je nad nekom pač morala iztrpeti svojo nejevoljo. Na mah mu je postalo žal, da je bil surov z materjo. Toda bil je pretrmast, da bi stopil za njo ter jo tolažil, da ne bi jokala. Trepetajoč po vsem telesu je stopil iz hiše ter naglo odšel proti pošti. Čim je prestopil prag ženinoga stanovanja, je napetost njegovih živcev popustila. — — —

Pomanjkljivo nadzorstvo
"Ali so bolečine preteklo spet nastopile?"
"To pa ne vem, gospod doktor; vso noč sem spala."

V hotelu
"Na pomoč! Na pomoč! Vrtar, kje ste?"
"Tu sem, milostiva. Kaj pa želite?"
"V moji sobi sta dva tuja. Vrzite, prosim, enega ven."

Strah
Ocvirek prišepa k zdravniku in ga prosi, naj preišče njegovo zateklo koleno. Zdravnik odvije začasno prevezo, zmaže z glav in reče:
"Toda, vraga, zakaj niste prej prišli k meni? Ali vas ni nič bolelo?"
"Pa še kako, gospod doktor, nisem mogel oditi neopažen od doma. Veste, ne maram, da bi moja žena kaj zvedela. Kadar nisem čisto zdrav, mi namreč vselej takoj prepove kajenje."

V JUGOSLAVIJO
Vi potujete naglo in prijetno na naših prijetnih parnikih:
BREMEN • EUROPA
COLUMBUS
NEW YORK • HAMBURG
HANSA • DEUTSCHLAND
Izborne lanišnice vrste od Charbourg, Bremen ali Hamburga

POVAJITE SORODNIKE V EVROPI, NAJ VAS OBIŠČEJO V AMERIKI
Posebno nizke cene za vožnje iz Evrope med 1. aprilom in 31. oktobrom ter 26. junijem in 31. julijem na štiritredno bivanje v Ameriki
Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali
130 W. RANDOLPH ST., CHICAGO, ILL.

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vrzoka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00	Za Ciceiro in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.30
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.90
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2637 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime Čl. društva št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripisite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) Čl. društva št.

3) Čl. društva št.

4) Čl. društva št.

5) Čl. društva št.

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik